Araç İthalatında İlk Satış Faturası

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu	01.04.2026	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2024/772	2026/231	4458 s. Gümrük K. 11, 4458 s. Gümrük K. 65, 4458 s. Gümrük K. 74, Gümrük Yön. 114, İYUK 49

ÖZET

2021/31 sayılı Gümrük Genelgesi, distribütör dışı ithalatçılardan aracın üreticisince kesilen ilk satış faturasını istiyordu. Danıştay 7. Daire bu ibareyi eşitsizlik ve rekabet bozulması gerekçesiyle iptal etti; VDDK, genelgenin kaldırıldığı itirazını yerinde görmeyerek kararı onadı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/arac-ithalatinda-ilk-satis-faturasi-gumruk-genelgesi-danistay-vddk-2026-231/ →

Karar metni

Adalet Bakanlığı Bedesten sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

DANIŞTAY VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULU 2024/772 E. , 2026/231 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

D A N I Ş T A Y

VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULU

Esas No : 2024/772

Karar No : 2026/231

TEMYİZ EDEN (DAVALI) : ... Bakanlığı - ANKARA

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVACI) : ... Turizm Hayvancılık Sanayi ve Limited Şirketi

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : Danıştay Yedinci Dairesinin 30/05/2024 tarih ve E:2022/2443, K:2024/2800 sayılı kararının aleyhe olan hüküm fıkrasının temyizen incelenerek bozulması istenmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğünce yayımlanan 15/11/2021 tarih ve 2021/31 sayılı, "Distribütörler Haricindeki İthalatçılar Tarafından Gerçekleştirilen Araç İthalatında Gümrük Kıymetinin Tespiti İşlemleri" konulu Genelge'nin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Danıştay Yedinci Dairesinin 30/05/2024 tarih ve E:2022/2443, K:2024/2800 sayılı kararı:

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti, bir hukuk devleti olarak nitelendirilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 08/10/2003 tarih ve E:2003/31, K:2003/87 sayılı kararında hukuk devleti "...insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlet..." olarak tanımlanmıştır. Yine Anayasa'nın 10. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak belirlenmiş; 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin kanuni bir temele sahip olması gerektiği ifade edilmiştir.

Anayasa'nın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü olduğu; üçüncü fıkrasında vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulacağı, değiştirileceği veya kaldırılacağı ifade edilmiştir.

Yine Anayasa'nın 124. maddesinde de, kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelik çıkarma yetkisinin bulunduğu kurala bağlanmıştır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasında, gümrük işlemleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan kişilerin, Gümrük Müsteşarlığının veya gümrük idarelerinin talebi üzerine gümrük işlemleri ile sınırlı olmak kaydıyla belirlenen süreler içinde gerekli bütün belge ve bilgileri vermek ve her türlü yardımı sağlamakla yükümlü oldukları; ikinci fıkrasında, kendilerinden bu konularda bilgi istenen kişilerin, özel kanunlarda yazılı gizlilik hükümlerini ileri sürerek bilgi vermekten kaçınamayacakları belirtilmiştir. Aynı Kanun'un 65. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) işaretli bendinde, gümrük idarelerinin, beyanın doğruluğunu araştırmak üzere, beyanname ile ilgili ve beyannameye ekli belgeleri kontrol edebileceği ve beyannamenin içerdiği bilgilerin doğruluğunu araştırmak amacı ile beyan sahibinden diğer belgeleri de vermesini isteyebileceği kurala bağlanmıştır. Anılan Kanun'un 74. maddesinin birinci fıkrasında, Türkiye Gümrük Bölgesine

gelen eşyanın serbest dolaşıma girişinin, ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ile mümkün olduğu düzenlemelerine yer verilmiştir.

07/10/2009 tarih ve 27369 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği'nin "Beyannameye eklenecek belgeler" başlıklı 114. maddesinin 28/12/2011 tarih ve 28156 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 3. maddesi ile değişik hâlinin (1) numaralı fıkrası "Bakanlıkça belirlenecek haller hariç olmak üzere ve bu Yönetmeliğin eksik beyana ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kodları ile açıklamaları ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenerek Bakanlığın kurumsal internet sayfasında duyurulan ve aşağıda belirtilen belgelerin gümrük beyannamesine eklenmesi zorunludur. Bu belgeler dışında gümrük beyannamesine herhangi bir belge eklenmez." hükmünü içermektedir.

i. Dava konusu Genelge'nin 4. maddesi yönünden yapılan inceleme:

Dava konusu Genelge'nin anılan kısmında yer alan düzenleme uyarınca, distribütör haricindeki ithalatçılar tarafından yapılacak araç ithalatında, ithal edilecek aracın ilk satışında üreticisi tarafından düzenlenen faturanın onaylı örneğinin beyannameye eklenmesi gerekmektedir.

Distribütör haricindeki ithalatçılara yönelik ihracat yapan yurt dışında yerleşik firmalar, aracı doğrudan üreticisinden satın alabilecekleri gibi, sonraki aşamalarda da satın almaları mümkündür. Bu durumda, aracın ithalatçısı veya ihracatçı firmanın, üretimden sonraki ilk satışında kurulan ticari ilişkide taraf olmaması hâlinde, aracın ilk satışında üreticisi tarafından düzenlenen faturanın onaylı örneğinin ithal edilmek istenen her bir araç için istenmesi ve ithalatçıların kendisine aracın tesliminden önceki safhalarının tespit edilerek faturanın temin edilmeye çalışılması, ithalat sürecini ve maliyetlerini artıracağı gibi, temin edilememesi hâlinde, ithalatın gerçekleştirilememesine bağlı olarak aracın ilk iktisabını yapmak amacıyla sipariş veren yurt içindeki müşterisine karşı edimin ifasını olanaksız hâle getirecektir. Bunun sonucunda, Genelge'de yer alan düzenleme ithalatçıların müşteri kaybına neden olarak piyasada distribütörler lehine sonuçlar doğuracak ve rekabet eşitsizliğine yol açacaktır. Kaldı ki, aracın ilk satışında üreticisi tarafından düzenlenen faturanın temin edilmesi hâlinde de, söz konusu faturada yer alan fiyat bilgisinin ithal edene verilmesi, ihracatçı ile ithalatçı arasındaki ticari ilişkiyi olumsuz şekilde etkileyecek niteliktedir.

Bu bakımdan, Genelge'nin 4. maddesinde yer alan "ve aracın ilk satışında üreticisi tarafından düzenlenen faturanın" ibaresinin distribütörler ile distribütör haricindeki ithalatçılar arasında eşitsizliğe neden olduğu anlaşıldığından, anılan ibarenin hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

ii. Dava konusu Genelge'nin yukarıda hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşılan kısımları dışındaki diğer maddeleri yönünden yapılan inceleme:

4458 sayılı Kanun'un 11. maddesinde, idarece istenmesi hâlinde bilgi ve belge ibrazı yükümlülüğü ile aynı Kanun'un 65. maddesinde, beyanın doğruluğunun araştırılması amacıyla beyannameye ekli belgeler haricinde diğer belgelerin de istenebileceği düzenlenmiştir. Öte yandan, Gümrük Yönetmeliği'nin 114. maddesinde sayılan beyannameye eklenecek belgelerin dışında Bakanlıkça

belirlenecek hâllerin saklı tutulduğu anlaşıldığından, dava konusu Genelge'nin diğer maddelerinin yukarıda yer verilen üst hukuk normlarına aykırılık taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle dava dilekçesinde ileri sürülen iddialar dava konusu düzenlemenin kalan kısımlarının iptalini gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

iii.Karar sonucu:

Daire, bu gerekçeyle dava konusu Genelge'nin 4. maddesinde yer alan "ve aracın ilk satışında üreticisi tarafından düzenlenen faturanın" ibaresini iptal etmiş; Genelge'nin diğer kısımları yönünden davayı reddetmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Dava konusu 15/11/2021 tarih ve 2021/31 sayılı Genelge'nin, 22/08/2022 tarih ve 2022/12 sayılı Genelge ile yürürlükten kaldırıldığı, bu nedenle Daire tarafından karar verilmesine yer olmadığı yönünde karar verilmesi gerekirken iptal hükmü kurulmasında hukuka uygunluk bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın, dava konusu Genelge'nin kısmen iptaline dair hüküm fıkrasının bozulması gerektiği ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI: Cevap verilmemiştir.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'NUN DÜŞÜNCESİ: Temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddialar, kararın dayandığı hukuksal nedenler ve gerekçe karşısında, yerinde ve kararın temyiz istemine konu hüküm fıkrasının bozulmasını sağlayacak nitelikte bulunmadığından, istemin reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunca, dosya tekemmül ettiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında bir karar verilmeksizin Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

Danıştay dava dairelerinin nihai kararlarının temyizen bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı halinde mümkündür.

Kararın, temyizen incelenen hüküm fıkrası usul ve hukuka uygun olup dilekçede ileri sürülen iddialar, anılan hüküm fıkrasının bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1- Davalının temyiz isteminin REDDİNE,

2- Danıştay Yedinci Dairesinin 30/05/2024 tarih ve E:2022/2443, K:2024/2800 sayılı kararının temyize konu hüküm fıkrasının ONANMASINA,

01/04/2026 tarihinde oybirliğiyle kesin olarak karar verildi.